

§1. Lũy thừa

A. KIẾN THỨC CẦN NHỚ

1. Lũy thừa với số mũ nguyên

- Lũy thừa với số mũ nguyên dương

Cho $a \in \mathbb{R}$, $n \in \mathbb{N}^*$. Khi đó

$$a^n = \underbrace{a \cdot a \cdot \dots \cdot a}_{n \text{ thừa số}}$$

- Lũy thừa với số mũ nguyên âm, lũy thừa với số mũ 0

Cho $a \neq 0$. Khi đó

$$a^{-n} = \frac{1}{a^n}; \quad a^0 = 1.$$

- Lũy thừa với số mũ nguyên có các tính chất tương tự tính chất của lũy thừa với số mũ nguyên dương.

- 0^0 và 0^{-n} không có nghĩa.

2. Căn bậc n

Cho số thực b và số nguyên dương $n \geq 2$.

Số a được gọi là căn bậc n của số b nếu $a^n = b$.

Khi n lẻ, $b \in \mathbb{R}$: Tồn tại duy nhất $\sqrt[n]{b}$;

$b < 0$: Không tồn tại căn bậc n của b ;

Khi n chẵn và $b = 0$: Có một căn $\sqrt[n]{0} = 0$;

$b > 0$: Có hai căn $\begin{cases} \sqrt[n]{b} > 0 \\ -\sqrt[n]{b} < 0. \end{cases}$

3. Luỹ thừa với số mũ hữu tỉ

Cho số thực $a > 0$ và số hữu tỉ $r = \frac{m}{n}$, trong đó $m \in \mathbb{Z}$, $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 2$.

Khi đó

$$a^r = a^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{a^m}.$$

4. Luỹ thừa với số mũ vô tỉ

Giả sử a là một số dương, α là một số vô tỉ và (r_n) là một dãy số hữu tỉ sao cho $\lim_{n \rightarrow +\infty} r_n = \alpha$. Khi đó

$$a^\alpha = \lim_{n \rightarrow +\infty} a^{r_n}.$$

5. Các tính chất

Cho hai số dương a, b ; $\alpha, \beta \in \mathbb{R}$. Khi đó :

$$* a^\alpha \cdot a^\beta = a^{\alpha+\beta}; \quad \frac{a^\alpha}{a^\beta} = a^{\alpha-\beta};$$

$$* (ab)^\alpha = a^\alpha b^\alpha;$$

$$* \left(\frac{a}{b}\right)^\alpha = \frac{a^\alpha}{b^\alpha}; \quad (a^\alpha)^\beta = a^{\alpha\beta};$$

* Nếu $a > 1$ thì $a^\alpha > a^\beta$ khi và chỉ khi $\alpha > \beta$.

* Nếu $0 < a < 1$ thì $a^\alpha > a^\beta$ khi và chỉ khi $\alpha < \beta$.

B. VÍ DỤ

• Ví dụ 1

Tính :

$$a) \left(\frac{1}{16}\right)^{-0,75} + \left(\frac{1}{8}\right)^{-\frac{4}{3}};$$

$$b) (0,04)^{-1,5} - (0,125)^{-\frac{2}{3}};$$

$$c) 8^{\frac{9}{7}} : 8^{\frac{2}{7}} - 3^{\frac{6}{5}} \cdot 3^{\frac{4}{5}};$$

$$d) \left(5^{-\frac{2}{5}}\right)^{-5} + \left((0,2)^{\frac{3}{4}}\right)^{-4}.$$

Giải

a) $\left(\frac{1}{16}\right)^{-0,75} + \left(\frac{1}{8}\right)^{-\frac{4}{3}} = (2^{-4})^{-\frac{3}{4}} + (2^{-3})^{-\frac{4}{3}} = 2^3 + 2^4 = 8 + 16 = 24.$

b) $(0,04)^{-1,5} - (0,125)^{-\frac{2}{3}} = (0,2^2)^{-\frac{3}{2}} - (0,5^3)^{-\frac{2}{3}}$
 $= (0,2)^{-3} - (0,5)^{-2} = 125 - 4 = 121.$

c) $8^{\frac{9}{7}} : 8^{\frac{2}{7}} - 3^{\frac{6}{5}} \cdot 3^{\frac{4}{5}} = 8^{\frac{7}{7}} - 3^{\frac{10}{5}} = 8 - 9 = -1.$

d) $\left(5^{-\frac{2}{5}}\right)^{-5} + \left((0,2)^{\frac{3}{4}}\right)^{-4} = 5^2 + (0,2)^{-3} = 25 + 125 = 150.$

• **Ví dụ 2**

Cho a, b là các số dương. Hãy viết và rút gọn các biểu thức sau dưới dạng lũy thừa :

a) $a^{\frac{1}{3}} \cdot \sqrt{a}$;

b) $b^{\frac{1}{2}} \cdot b^{\frac{1}{3}} \cdot \sqrt[6]{b}$;

c) $a^{\frac{4}{3}} : \sqrt[3]{a}$;

d) $\sqrt[3]{b} : b^{\frac{1}{6}}$.

Giải

Với a, b là các số dương, ta có :

a) $a^{\frac{1}{3}} \sqrt{a} = a^{\frac{1}{3}} a^{\frac{1}{2}} = a^{\frac{1}{3} + \frac{1}{2}} = a^{\frac{5}{6}}.$

b) $b^{\frac{1}{2}} \cdot b^{\frac{1}{3}} \cdot \sqrt[6]{b} = b^{\frac{1}{2}} \cdot b^{\frac{1}{3}} \cdot b^{\frac{1}{6}} = b^{\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{6}} = b.$

c) $a^{\frac{4}{3}} : \sqrt[3]{a} = a^{\frac{4}{3}} : a^{\frac{1}{3}} = a^{\frac{4}{3} - \frac{1}{3}} = a.$

d) $\sqrt[3]{b} : b^{\frac{1}{6}} = b^{\frac{1}{3}} : b^{\frac{1}{6}} = b^{\frac{1}{3} - \frac{1}{6}} = b^{\frac{1}{6}}.$

• **Ví dụ 3**

Tính giá trị của biểu thức :

a) $\sqrt[3]{a} \cdot \sqrt[6]{a}$ với $a = 0,09$;

b) $\sqrt{b} : \sqrt[6]{b}$ với $b = 27$;

c) $\frac{\sqrt{b} \cdot \sqrt[3]{b^2}}{\sqrt[6]{b}}$ với $b = 1,3$;

d) $\sqrt[3]{a} \cdot \sqrt[4]{a} \cdot \sqrt[12]{a^5}$ với $a = 2,7.$

Giải

Do các giá trị của a và b đã cho là những số dương nên ta có :

$$\text{a) } \sqrt[3]{a} \sqrt[6]{a} = a^{\frac{1}{3}} \cdot a^{\frac{1}{6}} = a^{\frac{1}{3} + \frac{1}{6}} = a^{\frac{1}{2}} = (0,09)^{\frac{1}{2}} = 0,3.$$

$$\text{b) } \sqrt{b} : \sqrt[6]{b} = b^{\frac{1}{2}} : b^{\frac{1}{6}} = b^{\frac{1}{2} - \frac{1}{6}} = b^{\frac{1}{3}} = 27^{\frac{1}{3}} = 3.$$

$$\text{c) } \frac{\sqrt{b} \cdot \sqrt[3]{b^2}}{\sqrt[6]{b}} = \frac{b^{\frac{1}{2}} \cdot b^{\frac{2}{3}}}{b^{\frac{1}{6}}} = b^{\frac{1}{2} + \frac{2}{3} - \frac{1}{6}} = b = 1,3.$$

$$\text{d) } \sqrt[3]{a} \cdot \sqrt[4]{a} \cdot \sqrt[12]{a^5} = a^{\frac{1}{3}} \cdot a^{\frac{1}{4}} \cdot a^{\frac{5}{12}} = a = 2,7.$$

• Ví dụ 4

Tính :

$$\text{a) } 4^{3+\sqrt{2}} \cdot 2^{1-\sqrt{2}} \cdot 2^{-4-\sqrt{2}} ;$$

$$\text{b) } \frac{6^{3+\sqrt{5}}}{2^{2+\sqrt{5}} \cdot 3^{1+\sqrt{5}}} ;$$

$$\text{c) } (25^{1+\sqrt{2}} - 5^{2\sqrt{2}}) \cdot 5^{-1-2\sqrt{2}}.$$

Giải

$$\begin{aligned} \text{a) } 4^{3+\sqrt{2}} \cdot 2^{1-\sqrt{2}} \cdot 2^{-4-\sqrt{2}} &= 2^{2(3+\sqrt{2})} \cdot 2^{1-\sqrt{2}} \cdot 2^{-4-\sqrt{2}} \\ &= 2^{6+2\sqrt{2}+1-\sqrt{2}-4-\sqrt{2}} = 2^3 = 8. \end{aligned}$$

$$\text{b) } \frac{6^{3+\sqrt{5}}}{2^{2+\sqrt{5}} \cdot 3^{1+\sqrt{5}}} = \frac{2^{3+\sqrt{5}} \cdot 3^{3+\sqrt{5}}}{2^{2+\sqrt{5}} \cdot 3^{1+\sqrt{5}}} = 2 \cdot 3^2 = 18.$$

$$\begin{aligned} \text{c) } (25^{1+\sqrt{2}} - 5^{2\sqrt{2}}) \cdot 5^{-1-2\sqrt{2}} &= (5^{2+2\sqrt{2}} - 5^{2\sqrt{2}}) \cdot 5^{-1-2\sqrt{2}} = \\ &= 5^{2+2\sqrt{2}-1-2\sqrt{2}} - 5^{2\sqrt{2}-1-2\sqrt{2}} = 5 - 5^{-1} = 5 - \frac{1}{5} = \frac{24}{5}. \end{aligned}$$

• Ví dụ 5

Hãy so sánh các cặp số sau :

$$\text{a) } 4^{-\sqrt{3}} \text{ và } 4^{-\sqrt{2}} ;$$

$$\text{b) } 2^{\sqrt{3}} \text{ và } 2^{1,7} ;$$

$$\text{c) } \left(\frac{1}{2}\right)^{1,4} \text{ và } \left(\frac{1}{2}\right)^{\sqrt{2}} ;$$

$$\text{d) } \left(\frac{1}{9}\right)^{\pi} \text{ và } \left(\frac{1}{9}\right)^{3,14}.$$

Giải

a) Ta có số mũ $-\sqrt{3} < -\sqrt{2}$ và cơ số $4 > 1$ nên $4^{-\sqrt{3}} < 4^{-\sqrt{2}}$.

b) Tương tự, $\sqrt{3} > 1,7$ và $2 > 1$ nên $2^{\sqrt{3}} > 2^{1,7}$.

c) Vì $1,4 < \sqrt{2}$ và cơ số $\frac{1}{2} < 1$ nên $\left(\frac{1}{2}\right)^{1,4} > \left(\frac{1}{2}\right)^{\sqrt{2}}$.

d) Tương tự, $\pi > 3,14$ và $\frac{1}{9} < 1$ nên $\left(\frac{1}{9}\right)^{\pi} < \left(\frac{1}{9}\right)^{3,14}$.

• Ví dụ 6

Cho a, b là các số dương. Rút gọn các biểu thức sau :

$$\text{a) } \left(1 - 2\sqrt{\frac{b}{a}} + \frac{b}{a}\right) : \left(a^{\frac{1}{2}} - b^{\frac{1}{2}}\right)^2 ; \quad \text{b) } \frac{a^{\frac{1}{4}} - a^{\frac{9}{4}}}{a^{\frac{1}{4}} - a^{\frac{5}{4}}} - \frac{b^{-\frac{1}{2}} - b^{\frac{3}{2}}}{b^{\frac{1}{2}} + b^{-\frac{1}{2}}}$$

Giải

Với a, b là các số dương, ta có :

$$\begin{aligned} \text{a) } \left(1 - 2\sqrt{\frac{b}{a}} + \frac{b}{a}\right) : \left(a^{\frac{1}{2}} - b^{\frac{1}{2}}\right)^2 &= \left(1 - \sqrt{\frac{b}{a}}\right)^2 : (\sqrt{a} - \sqrt{b})^2 \\ &= \left(\frac{\sqrt{a} - \sqrt{b}}{\sqrt{a}}\right)^2 : (\sqrt{a} - \sqrt{b})^2 = \frac{1}{a}. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{b) } \frac{a^{\frac{1}{4}} - a^{\frac{9}{4}}}{a^{\frac{1}{4}} - a^{\frac{5}{4}}} - \frac{b^{-\frac{1}{2}} - b^{\frac{3}{2}}}{b^{\frac{1}{2}} + b^{-\frac{1}{2}}} &= \frac{a^{\frac{1}{4}}(1 - a^2)}{a^{\frac{1}{4}}(1 - a)} - \frac{b^{-\frac{1}{2}}(1 - b^2)}{b^{-\frac{1}{2}}(b + 1)} \\ &= \frac{(1 - a)(1 + a)}{1 - a} - \frac{(1 - b)(1 + b)}{b + 1} = a + b. \end{aligned}$$

• Ví dụ 7

Hãy so sánh các cặp số sau :

a) $\sqrt[3]{10}$ và $\sqrt[5]{20}$;

b) $\sqrt[4]{5}$ và $\sqrt[3]{7}$.

Giải

a) Đưa hai căn đã cho về cùng căn bậc 15, ta được

$$\sqrt[3]{10} = \sqrt[15]{10^5} = \sqrt[15]{100000},$$

$$\sqrt[5]{20} = \sqrt[15]{20^3} = \sqrt[15]{8000}.$$

Do $100\,000 > 8000$ nên $\sqrt[3]{10} > \sqrt[5]{20}$.

b) Tương tự, ta có

$$\sqrt[4]{5} = \sqrt[12]{5^3} = \sqrt[12]{125},$$

$$\sqrt[3]{7} = \sqrt[12]{7^4} = \sqrt[12]{2401}.$$

Vậy $\sqrt[4]{5} < \sqrt[3]{7}$.

C. BÀI TẬP

2.1. Tính :

a) $2^{2-3\sqrt{5}} \cdot 8^{\sqrt{5}}$;

b) $3^{1+2\sqrt[3]{2}} : 9^{\sqrt[3]{2}}$;

c) $\frac{10^{2+\sqrt{7}}}{2^{2+\sqrt{7}} \cdot 5^{1+\sqrt{7}}}$;

d) $(4^{2\sqrt{3}} - 4^{\sqrt{3}-1}) \cdot 2^{-2\sqrt{3}}$.

2.2. Tính :

a) $\left(\frac{1}{16}\right)^{-\frac{3}{4}} + 810000^{0,25} - \left(7\frac{19}{32}\right)^{\frac{1}{5}}$;

b) $(0,001)^{-\frac{1}{3}} - 2^{-2} \cdot 64^{\frac{2}{3}} - 8^{-1\frac{1}{3}}$;

c) $27^{\frac{2}{3}} - (-2)^{-2} + \left(3\frac{3}{8}\right)^{-\frac{1}{3}}$;

d) $(-0,5)^{-4} - 625^{0,25} - \left(2\frac{1}{4}\right)^{-1\frac{1}{2}}$.

2.3. Cho a và b là các số dương. Đơn giản các biểu thức sau :

a) $\frac{a^{\frac{4}{3}} \left(a^{-\frac{1}{3}} + a^{\frac{2}{3}}\right)}{a^{\frac{1}{4}} \left(a^{\frac{3}{4}} + a^{-\frac{1}{4}}\right)}$;

b) $\frac{a^{\frac{1}{3}}\sqrt{b} + b^{\frac{1}{3}}\sqrt{a}}{\sqrt[6]{a} + \sqrt[6]{b}}$;

c) $(\sqrt[3]{a} + \sqrt[3]{b}) \left(a^{\frac{2}{3}} + b^{\frac{2}{3}} - \sqrt[3]{ab}\right)$;

d) $\left(a^{\frac{1}{3}} + b^{\frac{1}{3}}\right) : \left(2 + \sqrt[3]{\frac{a}{b}} + \sqrt[3]{\frac{b}{a}}\right)$.

2.4. Hãy so sánh mỗi số sau với 1 :

a) 2^{-2} ;

b) $(0,013)^{-1}$;

c) $\left(\frac{2}{7}\right)^5$;

d) $\left(\frac{1}{2}\right)^{\sqrt{3}}$;

e) $\left(\frac{\pi}{4}\right)^{\sqrt{5}-2}$;

g) $\left(\frac{1}{3}\right)^{\sqrt{8}-3}$.

2.5. Hãy so sánh các cặp số sau :

a) $\sqrt{17}$ và $\sqrt[3]{28}$;

b) $\sqrt[4]{13}$ và $\sqrt[5]{23}$;

c) $\left(\frac{1}{3}\right)^{\sqrt{3}}$ và $\left(\frac{1}{3}\right)^{\sqrt{2}}$;

d) $4^{\sqrt{5}}$ và $4^{\sqrt{7}}$.